

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 352.07
JEL Classification: R58; R11

ЄВРОПЕЙСЬКА ЗЕЛЕНА УГОДА: ДОРОЖНЯ КАРТА ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

©2021 ДАНКЕВИЧ В. Є., ДАНКЕВИЧ Є. М., БОНДАРЧУК Н. В., СТРІЛЬЧУК В. А.

УДК 352.07
JEL Classification: R58; R11

Данкевич В. Є., Данкевич Є. М., Бондарчук Н. В., Стрільчук В. А.

Європейська Зелена угода: дорожня карта збалансованого природокористування в умовах децентралізації

Метою статті є дослідження результатів і перспектив подальшого впровадження Європейської Зеленої угоди: дорожньої карти збалансованого природокористування. За результатами дослідження доведено доцільність імплементації Європейської Зеленої угоди з метою збалансованого природокористування в умовах децентралізації. На основі аналізу змісту положень презентованого Європейською комісією комюніке (офіційного повідомлення) «Європейська Зелена угода» у статті виокремлено ключові напрями забезпечення її реалізації. Так, зокрема, такими напрямками є: модернізація і трансформація економіки з метою покращення клімату; виробництво чистої, доступної та безпечної енергії; мобілізація промисловості в напрямку циркулярної економіки; інтенсифікація процесу переходу до стійкої та розумної мобільності; розробка справедливої, здорової та екологічно чистої системи харчування для населення. Обґрунтовано, що ефективна реалізація ідей Зеленої угоди вимагає від національних органів публічної влади формування цілісного бачення з етапів її різномірної реалізації, при цьому враховуючи економічні, соціальні й екологічні реалії українського сьогодення. Така реалізація потребує першочергового суспільного обговорення її ключових моментів із залученням максимально широкого суб'єктного складу, а надто громадськості. Доведено, що на рівні законотворення та нормотворення потрібно здійснити цілий комплекс заходів як з оновлення чинних нормативно-правових положень екологічного змісту, так і прийняття низки якісно нових, які б повною мірою відповідали політиці ЄС у цьому питанні. Власне стандартизація та екологізація економічних і політико-правових інституційних основ функціонування українського суспільства та держави має стати своєрідною парадигмою їх розвитку на найближчі роки.

Ключові слова: Європейська Зелена угода, стале природокористування, досвід ЄС, локальна безпека, об'єднані територіальні громади, децентралізація.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-1-185-191>

Бібл.: 17.

Данкевич Віталій Євгенович – доктор економічних наук, доцент, декан факультету права, публічного управління та національної безпеки, Поліський національний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)

E-mail: dankevych2017@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0522-2927>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2137572/vitalii-dankevych/>

Данкевич Євген Михайлович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри екологічної безпеки та економіки природокористування, Житомирський національний агроекологічний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)

E-mail: dankevych2020@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8337-5956>

Бондарчук Наталія Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства, Поліський національний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)

E-mail: bondarchnat@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8432-6275>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1995401/natalia-bondarchuk/>

Стрільчук Віталій Ананійович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства, Поліський національний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)

E-mail: v.stril4uk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6403-0351>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1984093/vitalii-strilchuk/>

UDC 352.07

JEL Classification: R58; R11

Dankevych V. Y., Dankevych Y. M., Bondarchuk N. V., Strilchuk V. A. The European Green Deal: A Roadmap for Sustainable Nature Management in a Decentralized Environment

The article aims at studying the results of and prospects for the further implementation of the European Green Deal, a roadmap for sustainable nature management. The research results prove the expediency of implementing the European Green Deal aimed at providing balanced nature management amidst decentralization processes. Taking into consideration the content of the «European Green Deal» communique provisions presented by the European Commission, the key areas for its implementation are presented. In particular, such areas are as follows: modernization and transformation of the economy in order to improve the climate; production of clean, affordable and safe energy; mobilization of industry towards a circular economy; intensification of the transitioning to sustainable and intelligent mobility; development of a fair, healthy and environmentally friendly food system for the population. It is substantiated that the effective implementation of the Green Deal ideas requires national public authorities to form a holistic vision of the stages of its multilevel implementation, with respect to the economic, social and environmental peculiarities of modern Ukraine. Such an implementation requires an urgent and extensive public discussion of its key points. It has been proved that at the level of legislation and rule-making it is necessary to take a whole range of measures to update the current legal provisions concerning the environment, as well as to adopt a number of qualitatively new ones that would fully comply with the EU policy. In fact, a new paradigm for the development of the Ukrainian state and society in the coming years should center on the standardization and environmentalization of economic, political and legal institutional foundations of their functioning.

Keywords: decentralization, European Green Deal, EU experience, local security, sustainable nature management, united territorial communities.

Bibl.: 17.

Dankevych Vitalii Ye. – Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Dean of the Faculty of Law, Public Administration and National Security, Polissia National University (7 Staryi Blvd, Zhytomyr, 10008, Ukraine)

E-mail: dankevych2017@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0522-2927>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2137572/vitalii-dankevych/>

Dankevych Yevgen M. – Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Environmental Safety and Environmental Economics, Zhytomyr National Agroecological University (7 Staryi Blvd., Zhytomyr, 10008, Ukraine)

E-mail: dankevych2020@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8337-5956>

Bondarchuk Nataliya V. – Candidate of Sciences (Law), Associate Professor, Associate Professor, Department of Law, Polissia National University (7 Staryi Blvd, Zhytomyr, 10008, Ukraine)

E-mail: bondarchnat@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8432-6275>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1995401/nataliia-bondarchuk/>

Strilchuk Vitalii A. – Candidate of Sciences (Law), Associate Professor of the Department of Law, Polissia National University (7 Staryi Blvd, Zhytomyr, 10008, Ukraine)

E-mail: v.stril4uk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6403-0351>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1984093/vitalii-strilchuk/>

Постановка проблеми. Враховуючи євроінтеграційні амбіції країни, в Україні, впроваджуючи реформи, важливо використовувати досвід ЄС. Актуальним для нас є питання раціонального природокористування: використання земельних, водних і лісових ресурсів, безпечного поводження з відходами, розвиток біоенергетики. Одним із орієнтирів для реалізації вищезазначеного є Європейська Зелена угода. Європейський Зелений Курс є дорожньою картою заходів, які перетворюють Євросоюз на ефективну, стійку та конкурентоспроможну економіку, визначають засоби перетворення Європи на перший у світі кліматично нейтральний континент до 2050 року, стимулюючи розвиток економіки, покращення здоров'я та якості життя людей, а також трансформують кліматичні та екологічні виклики на можливості у всіх сферах та політиках ЄС, гарантуючи справедливий та інклюзивний характер зеленого переходу.

Зелена угода була офіційно представлена Президентом ЄК Урсулою фон дер Ляен в Європарламенті 11 грудня 2019 року. Ключовими напрямками Зеленої угоди є біорозмаїття, стійка аграрна політика (стратегія «Від лану до столу»), чиста енергія, стійка промисловість, будівництво та реновація, стійка мобільність, зменшення забруднення довкілля та кліматична дія [3]. Актуальність зазначеної тематики обумовлена тим, що євроінтеграційна політика України зумовила необхідність перегляду функцій, структури та механізмів діючої інституційної системи державного управління в умовах проведення адміністративно-територіальної реформи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сталий процес поглиблення європейської інтеграції, її функціонального розширення на нові та більш глибокі сфери співробітництва з поступовим залученням постійно зростаючих за інтенсивністю та складністю форм наднаціо-

нального управління не оминає питання збалансованого природокористування та покликаний сприяти формуванню Європейського екологічного простору з залученням як держав – членів ЄС, так і його сусідів [2–4]. Питання європейської інтеграції та функціонування Європейського Союзу цікавлять багатьох українських і закордонних дослідників. Цій тематиці присвячено низку праць науковців, політиків, політологів і правників з питань європейської інтеграції, спільних політик і функціонування Європейського Союзу [5–7; 14–17]. Водночас аналіз сучасного стану проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні показує, що багато питань, особливо пов'язаних із раціональним природокористуванням, потребують подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження результатів і перспектив подальшого впровадження Європейської Зеленої угоди: дорожньої карти збалансованого природокористування.

Результати дослідження. У глобальному вимірі стан сучасної екосистеми навряд чи можна назвати задовільним. Перед людиною XXI століття постали ряд проблем, які стосуються ключових і водночас взаємопов'язаних і взаємозалежних сфер її життєдіяльності – екологічної, економічної, соціальної, політико-правової тощо. При цьому ключовою детермінантою їх появи є тривале неврахування необхідності підтримки балансу між вищевказаними сферами життєдіяльності. Як наслідок, такий дисбаланс призвів до появи значної кількості загрозливих різноаспектних явищ (загострення соціальної та економічної нерівності; поширення бідності; глобальне потепління; погіршення доступу людини, а інколи й взагалі відсутність у неї можливості мати доступ до чистої води; забруднення атмосферного повітря; ерозія ґрунтів; втрати біорізноманіття і ін.), які негативно впливають не тільки на рівень матеріального забезпечення людини, але і на її здоров'я та життя, ставлять під загрозу сам факт належного існування людства в майбутньому.

Як слушно зауважує Карл-Хайнц Ламберц, президент Європейського комітету регіонів, сьогодні ціна глобального потепління становить 12 мільярдів євро щороку. Кліматична криза істотно впливає на життя людей, оскільки щороку близько 20 мільйонів так званих «кліматичних біженців» вимушені залишати власні домівки. Більше того, як очікується, вказаний показник до 2050 року зросте до 140 мільйонів. Очевидно, що економічна, соціальна й екологічна ціна бездіяльності є надто великою [1].

Безумовно, як світове співтовариство в цілому, так, власне, і ЄС зокрема не можуть залишатися осторонь окреслених вище проблем і вже не перше десятиліття намагаються знайти ефективні шляхи вирішення відповідних кризових явищ через формування концептуально цілісного та системного уявлення щодо майбутнього розвитку суспільства та держави в зазначених умовах.

Зразковою та вартою наслідування в зазначеному контексті є політика ЄС, яка не тільки демонструє лідерські амбіції цього союзного утворення держав в геополітичній площині, але одночасно є своєрідним орієнтиром, зразком для багатьох інших країн Світу в пошуку та запровадженню актуальних, вкрай необхідних в умовах сьогодення соціо-економіко-екологічних ініціатив стратегічного характеру. Підтвердженням тому слугує Європейська Зе-

лена угода (European Green Deal) або, як її ще називають, Європейський Зелений Курс.

Як відомо, така назва має безпосередню аналогію зі свого часу проголошеним президентом США Франкліном Рузвельтом Новим курсом (New Deal), який був комплексною програмою для подолання періоду глибокої депресії в США у 1930-х рр. Саме тому European Green Deal не варто розуміти як угоду в класичному розумінні, а швидше як вектор, «курс», запропонований Європейською комісією, що визначає стратегії та програми дій ЄС у майбутньому [2].

У загальному розумінні Європейську Зеленої угоду слід сприймати як заснований на принципах сталого (збалансованого) розвитку довгостроковий комплексний план невідкладних і рішучих заходів стратегічного характеру, спрямованих на досягнення амбітної і водночас, з точки зору важливості, вкрай необхідної цілі – до 2050 року перетворити Європу на безпечний, екологічно чистий та енергонеалежний континент.

Офіційно Зелена угода була представлена в Європарламенті 11 грудня 2019 року Президентом Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн. По суті, вона є дорожньою картою заходів, за допомогою яких видається можливим створити ефективну, стійку та конкурентоспроможну економіку, визначити засоби перетворення Європи на перший у світі кліматично нейтральний континент до 2050 року, стимулюючи розвиток економіки, покращення здоров'я та якості життя людей, а також трансформуючи кліматичні й екологічні виклики на можливості у всіх найважливіших сферах і політиках ЄС, при цьому гарантуючи справедливий та інклюзивний характер «зеленого переходу» [3].

Слід також зазначити, що Зелена угода є невід'ємною частиною стратегії Європейського Союзу щодо виконання плану Об'єднаних Націй до 2030 року та цілей сталого розвитку. У рамках Зеленої угоди Єврокомісія ставить собі за мету переорієнтувати процес економічної координації на інтеграцію цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй, поставлення стійкості та добробуту громадян у центр економічної політики та цілей сталого розвитку в основі політики та дій ЄС [4].

На основі аналізу змісту положень презентованої Європейською комісією комюніке (офіційного повідомлення) «Європейська Зелена угода» можна виокремити ключові напрямки забезпечення її реалізації. Так, зокрема, такими напрямками є: модернізація та трансформація економіки з метою покращення клімату; виробництво чистої, доступної та безпечної енергії; мобілізація промисловості в напрямку циркулярної економіки; використання енергоефективних технологій і засобів у сфері будівництва та ремонту; інтенсифікація процесу переходу до стійкої та розумної мобільності; розробка справедливої, здорової та екологічно чистої системи харчування для населення – «Від лану до столу» («From Farm to Fork»); збереження та відновлення екосистем та біорізноманіття; нульові амбіції щодо забруднення навколишнього середовища [5].

При цьому значний акцент Європейська комісія робить безпосередньо на фінансову складову виконання окреслених вище завдань. Адже досягнення цілей, визначених Європейською Зеленою угодою, продукує значні фінансово-інвестиційні потреби. Так, за попередніми оцін-

ками Єврокомісії, для досягнення поточних кліматичних та енергетичних цілей на 2030 рік потрібно буде 260 млрд. євро додаткових щорічних інвестицій. Цей потік інвестицій потрібно буде підтримувати з часом. А отже, масштаб відповідного інвестиційного виклику вимагає мобілізації не тільки державного, але і приватного сектора, залучення максимально широкого кола різного роду фондів.

Водночас поставленні амбітні завдання потребують також інвестицій в інтелектуальну складову, зокрема, через мобілізацію досліджень та всестороннє сприяння і підтримку інноваціям у тих галузях, від яких залежить досягнення окреслених в Зеленій угоді цілей, в тому числі через розвиток відповідних знань, навичок і вмінь в освітньо-навчальних процесах.

Оскільки Європейський Зелений Курс не можна вважати класичною «угодою» ні за формою, ні за змістом, а швидше її слід сприймати як довгострокову комплексну програму дій Єврокомісії як вищого органу виконавчої влади в ЄС, то стає цілком зрозуміло, що безпосередня об'єктивізація проголошених Європейською Зеленою угодою ідей та поглядів потребує подальшого нормативно-правового підґрунтя. Станом на сьогодні таку юридичну основу становить так звана кліматична нормотворчість ЄС, яка представлена проектом Регламенту Єврокомісії та Ради ЄС щодо досягнення кліматичної нейтральності та внесення змін до Регламенту (ЄС) 2018/1999 (так званий Європейський кліматичний закон); Цільовим кліматичним планом до 2030 року (Кліматичний пакт); Стратегією ЄС щодо зменшення викидів метану; Планом дій щодо циркулярної економіки як частини промислової стратегії ЄС; Стратегією ЄС щодо хімічних речовин; Стратегією ЄС щодо біорозмаїття; Регламентом щодо стійких інвестицій тощо.

Намагання ЄС досягти в майбутньому збалансованого природокористування детерміновано глобальними викликами сьогодення, в тому числі негативними, загрозливими кліматичними змінами. Оскільки ці проблеми не знають меж і кордонів, тому й потребують максимальної консолідації та зусиль на всіх рівнях: макrorівні, тобто рівні держав та їх об'єднань; мезорівні – тобто рівні регіональному; мікрорівні – рівні повсякденної практики людей [6, с. 168]. Фактично останній рівень стосується місцевого самоврядування. В цілому ж такого роду процес наглядно демонструє діалектику взаємозв'язку між процесами глобалізації і локалізації, яка в науковому контексті позначається через категорію «глокалізація», а також виражає загальновідомий лозунг планети Земля – «Мисли глобально, а дій локально!»

З інтенсифікацією процесів децентралізації публічної влади з кожним днем все вагомішим суб'єктом з питань реалізації завдань і досягнення цілей, проголошених Європейською Зеленою угодою стають безпосередньо територіальні громади, а також представницькі органи місцевого самоврядування. Прикладом цьому слугують відповідні муніципальні заходи, практики, а також прийняті на їх основі документи. Найбільш активним у зазначеному контексті є європейський добровільний рух, який залучає місцеві органи муніципальної влади до розробки та реалізації сталої енергетичної та кліматичної політики і називається «Угода мерів з питань клімату та енергетики».

Також на муніципальному рівні положення Європейської Зеленої угоди активно реалізуються через діяльність Європейської платформи стійких міст, стратегічно-планові документи муніципального розвитку (муніципальні стратегії сталого розвитку).

Європейська Зелена угода повинна враховувати ідеї сталого (збалансованого) розвитку у всіх політиках ЄС, гарантуючи, що кожен законодавчий акт діятиме на місцевому рівні. Саме органи муніципальної влади відповідальні за понад 70 % заходів із пом'якшення клімату. Починаючи від громадського транспорту та захисту біорізноманіття, до того, щоб зробити фермерство та виробництво продуктів харчування стійкими, місцеві та регіональні органи влади повинні бути не просто союзниками, а головними гравцями та партнерами у формуванні та реалізації Зеленої угоди [7].

Загалом Європейська Зелена угода все ще перебуває на стадії формування. Адже на рівні ЄС стратегії, плани, а також відповідне законодавство щодо втілення Зеленої угоди безпосередньо у життя розроблялись і затверджувались у поточному році, водночас значний обсяг відповідної роботи запланований на 2021 рік. Хоча, слід зауважити, що темпи її впровадження дещо знизились, зважаючи на пріоритетність реагування на COVID-19. Проте Європейська комісія наголосила, що відновлення має бути спрямоване на більш стійку, зелену та цифрову Європу, де суспільно важливі рішення будуть однаково корисні як для економіки, так і для довкілля. Це означає незмінність «зеленого» курсу та дотримання графіку впровадження її важливих компонентів [2].

Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [8], передбачено, зокрема, що її сторони розвивають і зміцнюють співробітництво з питань охорони навколишнього середовища й таким чином сприяють реалізації довгострокових цілей сталого розвитку і «зеленої» економіки. Відповідні положення закріплені у главі 6 «Навколишнє середовище» розділу V «Економічне та галузеве співробітництво», яке почало тимчасово, до завершення ратифікації Угоди про асоціацію всіма країнами-членами ЄС, застосовуватись з 1 листопада 2014 р. (за винятком ст. 361, ст. 362 (1) (с), ст. 364, та пунктів (а) та (с) ст. 365, які набрали чинності пізніше) [9].

Правове регулювання раціонального використання та охорони природних ресурсів України врегульовано окремими нормативно-правовими актами національного законодавства України. Раціональне використання та охорона одних природних ресурсів регулюється кодексами – земля, води, надра та ліси, інших – законами – природно-заповідний фонд, атмосферне повітря, тваринний та рослинний світ тощо. Принцип раціонального використання природних ресурсів є основоположним у національному екологічному законодавстві України.

Варто наголосити, що суттєва роль у раціональному використанні та забезпеченні охорони природних ресурсів належить і територіальним громадам. Зокрема, у Земельному кодексі України (далі – ЗКУ) окремі статті Глави 2 присвячені повноваженням органів місцевого самоврядування в галузі земельних відносин. Отже, ст. 8 ЗКУ до повноважень обласних рад, зокрема, відносить:

- 1) розпорядження землями, що знаходяться у спільній власності територіальних громад;
- 2) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;
- 3) погодження загальнодержавних програм використання та охорони земель, участь у їх реалізації на відповідній території;
- 4) затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання земель, підвищення родючості ґрунтів, охорони земель [10].

До повноважень сільських, селищних, міських рад у галузі земельних відносин на території сіл, селищ, міст серед інших належить:

- 1) розпорядження землями територіальних громад;
- 2) здійснення контролю за використанням та охороною земель комунальної власності, додержанням земельного та екологічного законодавства;
- 3) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) використання земель громадянами і юридичними особами у разі порушення ними вимог земельного законодавства [10].

Лісовий кодекс України в ст. 33 визначає повноваження сільських, селищних, міських рад у сфері лісових відносин на відповідній території. Зокрема, вони:

- 1) передають у власність, надають у постійне користування земельні лісові ділянки, що перебувають у комунальній власності, в межах сіл, селищ, міст, і припиняють права користування ними;
- 2) беруть участь у здійсненні заходів щодо охорони і захисту лісів, ліквідації наслідків стихійних явищ, лісових пожеж, залучають у встановленому порядку до цих робіт населення, транспортні й інші технічні засоби та обладнання;
- 4) організовують благоустрій лісових ділянок і культурно-побутове обслуговування відпочиваючих у лісах, що використовуються для цих цілей;
- 5) встановлюють порядок використання коштів, що виділяються з місцевого на ведення лісового господарства [11].

Водний кодекс України у ст. 10 вказує, що до відання сільських, селищних, міських і районних у містах рад у галузі регулювання водних відносин на їх території належить:

- 1) здійснення заходів щодо раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;
- 2) контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;
- 3) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) діяльності підприємств та інших об'єктів в разі порушення ними вимог водного законодавства в межах своєї компетенції;
- 4) організація роботи, пов'язаної з ліквідацією наслідків аварій та стихійного лиха, погіршенням якості вод або їх шкідливою дією, залучення у встановленому порядку до цієї роботи підприємств, установ і організацій.
- 5) організація інформування населення про стан водних об'єктів, а також про надзвичайні еколо-

гічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод [12].

Кодекс України про надра в ст. 10 визначає, що до відання сільських, селищних, міських та районних рад і рад об'єднаних територіальних громад на їх території належить:

- 1) погодження надання надр у користування з метою геологічного вивчення, розробки родовищ корисних копалин місцевого значення;
- 2) реалізація місцевих програм розвитку мінерально-сировинної бази, раціонального використання та охорони надр;
- 3) здійснення контролю за використанням та охороною надр.

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування» матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад [13].

Крім того, в цьому нормативно-правовому акті вказано, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються такі питання:

- 1) затвердження ставок земельного податку відповідно до Податкового кодексу України;
- 2) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про скасування такого дозволу;
- 3) прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;
- 4) внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом.

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища належать:

- a) власні (самоврядні) повноваження:
  - 1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів;

- 2) підготовка і подання на затвердження ради проєктів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;
- 3) оприлюднення у мережі Інтернет геопросторових даних і метаданих, що створені за рахунок коштів місцевого бюджету, коштів міжнародної технічної допомоги та передані органу місцевого самоврядування, згідно із Законом України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних»;
- б) делеговані повноваження:
  - 1) здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів;
  - 2) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;
  - 3) погодження клопотань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення;
  - 4) вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення;
  - 5) здійснення контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами;
  - 6) створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;
  - 7) здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства;
  - 8) здійснення контролю за забезпеченням безпешконого і безоплатного доступу громадян до узбережжя водних об'єктів та островів для загального водокористування відповідно до закону [13].

Висновки. Для України вищезазначені ініціативи ЄС щодо кліматичних змін та стійкого природокористування є надзвичайно актуальними. Їх запровадження на загальнодержавному та локальному рівнях повною мірою відповідає євроінтеграційним прагненням нашої держави, в тому числі й виконанню взятих на себе перед європейським співтовариством зобов'язань. Водночас реформа децентралізації публічної влади ставить ряд завдань не тільки перед органами державної влади у запровадженні позитивно апробованих практик ЄС в політиці збалансованого природокористування, але й активізацію в зазначеному контексті органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Ефективна реалізація ідей Зеленої угоди вимагає від національних органів публічної влади формування цілісного бачення з етапів її різнорівневої реалізації, при цьому враховуючи економічні, соціальні та екологічні реалії українського сьогодення. Така реалізація потребує першочергового суспільного обговорення її ключових моментів із залученням максимально широкого суб'єктного складу, а надто громадськості. Безперечно, на рівні законотворення та нормотворення потрібно здійснити цілий комплекс заходів як з оновлення чинних нормативно-правових положень екологічного змісту, так і прийняття низки якісно нових, які б повною мірою відповідали політиці ЄС у цьому питанні.

Власне стандартизація та екологізація економічних і політико-правових інституційних основ функціонування українського суспільства та держави має стати своєрідною парадигмою їх розвитку на найближчі роки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Statement of President Karl-Heinz Lambertz on the United Nation's climate action summit in New York on 23 September 2019 // European Union. URL: <https://www.politico.eu/sponsored-content/the-green-deal-time-is-running-out/>
2. Аналітичний документ «Європейський зелений курс: можливості та загрози для України». ГО «Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій» і ГО «ДІКСІ ГРУП», 2020. URL: <https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2020/06/european-green-dealwebfinal.pdf>
3. Європейський Зелений Курс (European Green Deal) // Представництво України при Європейському Союзі. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spirovbitnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda>
4. Гогія Д. Європейська зелена угода – нова стратегія дружнього до довкілля зростання ЄС. URL: <http://cpis.org.ua/european-green-deal/>
5. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Green Deal. COM(2019) 640 final. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf
6. Олійник О. М. Глокалізація як діалектична єдність глобалізації та локалізації. *Глея*. 2009. Вип. 24. С. 167–173.
7. EU cities and regions at COP25: we accelerate climate action. URL: https://cor.europa.eu/en/events/Pages/COP25_Events.aspx
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2277
9. Коментар МЗС України щодо початку тимчасового застосування Угоди про асоціацію між Україною та ЄС // Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/247723148>
10. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
11. Лісовий кодекс України 21.01.1994 № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
12. Водний кодекс України 06.06.1995 № 213/95-ВР. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

13. Кодекс України про надра 27.07.1994 № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80/print>

14. Dankevych V. Y., Kamenchuk T. O., Kononova O. Y., Nadtochii I. I. and Ohor H. M., Strategic Planning for Sustainable Development of States: Administration Aspect. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11 (4). P. 511–522.

15. Dankevych V., Pyvovar P. V., Pyvovar A. M. The Evolution of Land Resources as a Production Factor. *The problems of economy*. 2019. Vol. 1. P. 121–127.

DOI: 10.32983/2222-0712-2019-1-121-127

16. Davis T. R. V. Integrating internal marketing with participative management. *Management Decision*. 2001. Vol. 39. Is. 2. P. 121–132.

17. Skydan O. V., Dankevych V. Y., Dankevych Y. M. The Current State of Applying Space Technologies to Monitor Land Use Efficiency. *The problems of economy*. 2019. Vol. 3 (41). P. 281–288.

DOI: 10.32983/2222-0712-2019-3-281-288.

REFERENCES

“Analytichniy dokument «Yevropeyskyi zelenyi kurs: mozhlyvosti ta zahrozy dlia Ukrainy»” [Analytical Document «European Green Course: Opportunities and Threats for Ukraine»]. HO «Resursno-analytichniy tsentr «Suspilstvo i dovkillia», HO «Instytut ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsii» i HO «DIKSI HRUP», 2020. <https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2020/06/european-green-dealwebfinal.pdf>

Dankevych, V. Y. et al. “Strategic Planning for Sustainable Development of States: Administration Aspect”. *International Journal of Management*, vol. 11 (4) (2020): 511-522.

Dankevych, V., Pyvovar, P. V., and Pyvovar, A. M. “The Evolution of Land Resources as a Production Factor”. *The problems of economy*, vol. 1 (2019): 121-127.

DOI: 10.32983/2222-0712-2019-1-121-127

Davis, T. R. V. “Integrating internal marketing with participative management”. *Management Decision*, vol. 39, no. 2 (2001): 121-132.

“EU cities and regions at COP25: we accelerate climate action”. https://cor.europa.eu/en/events/Pages/COP25_Events.aspx

Hohyia, D. “Yevropeiska zelena uhoda - nova stratehiia dru-

zhnyoho do dovkillia zrostantia YeS” [The European Green Agreement Is a New Strategy for Environmentally Friendly EU Growth]. <http://cpis.org.ua/european-green-deal/>

“Komentar MZS Ukrainy shchodo pochatku tymchasovoho zastosuvannya Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS” [Comment of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine on the Beginning of the Provisional Application of the Association Agreement between Ukraine and the EU]. Uriadovyi portal. <https://www.kmu.gov.ua/news/247723148>

[Legal Act of Ukraine] (1994). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>

[Legal Act of Ukraine] (1994). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80/print>

[Legal Act of Ukraine] (1995). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

[Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2014). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2277

Oliinyk, O. M. “Hlokalizatsiia yak dialektychna yednist hlobalizatsii ta lokalizatsii” [Glocalization as a Dialectical Unity of Globalization and Localization]. *Hileia*, no. 24 (2009): 167-173.

“Somunication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Green Deal. COM(2019) 640 final”. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

“Statement of President Karl-Heinz Lambertz on the United Nation's climate action summit in New York on 23 September 2019”. An official website of the European Union. <https://www.politico.eu/sponsored-content/the-green-deal-time-is-running-out/>

Skydan, O. V., Dankevych, V. Y., and Dankevych, Y. M. “The Current State of Applying Space Technologies to Monitor Land Use Efficiency”. *The problems of economy*, vol. 3 (41) (2019): 281-288.

DOI: 10.32983/2222-0712-2019-3-281-288

“Yevropeyskyi Zelenyi Kurs (European Green Deal)”. Predstavnytstvo Ukrainy pry Yevropeiskomu Soiuzi. <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda>

Стаття надійшла до редакції 09.02.2021 р.